

Asia: VN/538/2019

## **Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

### **Yleiset säännökset (Luku 1)**

#### **Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista**

Outokumpu Stainless Oy toteaa lausuntonaan jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta seuraavaa

Lakiuudistuksen tavoite

Jätelain uudistus liittyy EU:ssa hyväksytyyn ns. jätesäädöspakettiin, johon kuuluu neljä jätealan direktiiviä. Jätealan direktiivien tavoitteena on jätehuoltoa parantamalla mm. varmistaa luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö sekä edistää kiertotaloutta. Jätealan direktiivien uudistus liittyy Euroopan komission hyväksymään kiertotalouden toimenpideohjelmaan, jonka keskeisenä tarkoituksena on vauhdittaa Euroopan siirtymistä kohti kiertotaloutta.

Jätteisiin liittyvää lainsäädäntöä tarkasteltava kokonaisvaltaisesti

Perimmäisen tavoitteen - Euroopan siirtyminen kohti kiertotaloutta - kannalta jätealaa sääntelevää normistoa on katsottava kokonaisvaltaisesti. Tällöin keskeisessä asemassa on paitsi nyt valmisteilla oleva jätelain uudistus siihen liittyvine muine lakeineen, myös kansainvälisiä jätesiirtoja säätelevä normisto. Jätelakiin sisältyy muun ohessa määritelmät jätteelle, sivutuotteelle ja jätteeksi luokittelun päättymiselle. Nyt valmisteilla olevan jätelain uudistuksen myötä jätteeksi luokittelun päättymiselle ehdotetaan uutta määritelmää, mikä luo nykytilaan verrattuna parempia edellytyksiä edistää kiertotalouteen siirtymistä. Samanaikaisesti jätelakiin sisältyvä jätteen määritelmä sekä ehdotettu uusi määritelmä jätteeksi luokittelun päättymiselle luovat tiettyjen metallipitoisten sekundääristen raaka-ainevirtojen osalta edelleen jännitteitä sekä jätealan sääntelyn sisäisesti että kiertotalouden edistämisen näkökulmasta.

Ruostumattoman teräksen valmistuksessa syntyy metallipitoisia materiaalivirtoja, hilseitä ja pölyjä, jotka sisältävät pääosin oksidisessa muodossa olevia metalleja (tärkeimpinä kromia ja nikkeliä). Nämä metallipitoiset materiaalivirrat ovat teräksen valmistuksen sekundäärisiä raaka-aineita, mutta ennen tuotantoprosessiin syöttämistä ne on käsiteltävä metalliseen muotoon. Käsittelypalveluita tarjoavia laitoksia ei ole Suomessa, vaan pölyt ja hilseet joudutaan lähettämään käsiteltäviksi eurooppalaisiin laitoksiin. Käsittelyn jälkeen nämä sekundääriset raaka-aineet käytetään teräksen valmistusprosessissa, jossa ne korvaavat primäärisiä ja muita sekundäärisiä raaka-aineita. Käsittelyprosessissa sivutuotteena syntyvää kuonaa voidaan käyttää esimerkiksi maanrakennuskohteissa.

Pölyjä ja hilseitä käsitellään nykyisen lain soveltamiskäytännössä jätteinä, vaikka ne eivät lähtökohtaisesti täytä jätelain jätteen määritelmää: jätteen haltija (Outokumpu) ei ole poistanut tai aio poistaa niitä käytöstä, eikä sillä myöskään ole velvollisuutta poistaa niitä käytöstä. Päinvastoin, pölyt ja hilseet ovat esimerkki huomattavaa taloudellistakin arvoa sisältävistä materiaalivirroista, joita käytetään tuotantoprosessin tärkeänä raaka-aineena ja näin toimien vähennetään primääristen luonnonvarojen käyttöä ja edistetään kiertotaloutta. Jätteeksi luokittelusta johtuen pölyjen ja hilseiden lähetykset eurooppalaisiin käsittelylaitoksiin kuuluu kansainvälisiä jätteiden siirtoja koskevien normien soveltamisalaan – tämä aiheuttaa mm. huomattavaa hallinnollista taakkaa lupamenettelyn muodossa sekä veloitteen asettaa taloudellisia vakuuksia jättesiirtoja varten.

Lisäksi kansainvälisiä jätteiden siirtoja koskevia normeja sovelletaan nimenomaisesti hilseiden osalta eri jäsenvaltiossa eri tavalla. Outokummun tietojen mukaan esimerkiksi Ruotsin soveltamiskäytännössä hilseet nähdään kansainvälisissä jätteiden siirroissa ns. vihreän listan jätteinä, mikä merkitsee toiminnanharjoittajalle kevennettyä hallinnollista ja taloudellista taakkaa: siirroille ei tarvita lupaa eikä niille tarvitse asettaa vakuutta. Suomen soveltamiskäytännössä hilseet kuuluvat ilmoitusmenettelyn piiriin, eli niille on haettava jättesiirtolupa.

Jätteeksi luokittelun päättyminen – ehdotettu uusi JäteL 5 b §

Lainkohdassa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä kierrätetty tai muutoin hyödynnetty jäte lakkauttaisi aineen tai esineen luokittelun jätteeksi. Suhteessa voimassa olevaan lakiin edellytyksiä jätteeksi luokittelun päättymiseksi kevennettäisiin siltä osin, että jätettä ei edellytettäisi enää käytettävän yleisesti tiettyihin tarkoituksiin, vaan riittäisi, että sitä käytettäisiin erityisiin tarkoituksiin.

Kun ehdotettua 5 b §:tä arvioidaan suhteessa lakiuudistuksen tavoitteeseen – kiertotalouden edistämiseen - luo se aiempaa parempia edellytyksiä edistää kiertotaloutta, sillä se mahdollistaa nykytilaan verrattuna helpommin uusien käyttökohteiden syntymisen kiertomateriaaleille. Tämä luo toiminnanharjoittajille kannustimia kehittää omia toimintojaan kiertotaloutta edistävään suuntaan. Outokumpu näkee ehdotetun JäteL 5 b §:n määritelmän myönteisenä askeleena kiertotalouden

edistämisen näkökulmasta. Tämän hetken arvion mukaan Outokummun toiminnoissa syntyy muutamia jätejakeita, joille tämä lainkohta voisi jatkossa luoda edellytyksiä jätteeksi luokittelun päättymiselle.

## Metallipitoiset raaka-ainevirrat aidosti osaksi tulevaisuuden kiertotaloutta

Edellä kuvatulla tavalla Outokummun toiminnoissa syntyy metallipitoisia pölyjä ja hilseitä, joiden osalta Outokumpu näkee vielä paljon potentiaalia kiertotalouden edelleen vauhdittamiseksi. Vaikka pölyt ja hilseet ovat jo vuosikausia tosiasiallisesti olleet osa kiertotaloutta, niiden asemaa tärkeänä osana tulevaisuuden kiertotalousyhteiskuntaa tuli vahvistaa jätelainsäädännön uudistuksen yhteydessä luopumalla nykyisistä raskaista hallinnollisista menettelyistä. Outokumpu näkee jätelainsäädännön kehittämisessä ja sen soveltamiskäytännössä seuraavia lisäkehittämismahdollisuuksia:

1. Metallipitoiset ruostumattoman teräksen valmistuksessa syntyvät pölyt ja hilseet eivät ole jätettä, vaan raaka-ainetta. Selvintä olisi, että pölyt ja hilseet nimenomaisesti rajattaisiin jätelain soveltamisalan ulkopuolelle tilanteissa, joissa ne käytetään tuotantoprosessin raaka-aineena. Toisaalta pölyt ja hilseet voidaan myös lain soveltamiskäytännössä nähdä raaka-aineina eikä jätteinä.
2. Toissijaisesti, mikäli pölyt ja hilseet edelleen katsottaisiin jätteeksi, tulisi niiden jätteeksi luokittelun päätyä siinä vaiheessa, kun ne on esikäsitelty tai muuten valmisteltu syntypaikallaan ulkoista käsittelyä varten. Tällöin ehdotettuun JäteL 5 b §:n 1 momenttiin tulisi lisätä uusi vaihtoehtoinen edellytys esim. seuraavasti:

”Jäte, joka on kierrätetty tai muuten hyödynnetty tai esikäsitelty välittömästi seuraavaa kierrätystä tai hyödyntämistä varten; ei ole enää jätettä, jos..”

3. Viimesijaisesti, mikäli mainitut metallipitoiset sekundääriset raaka-aineet edelleen katsottaisiin jätteeksi eikä niiden jätteeksi luokittelu päättyisi siinä vaiheessa kun ne toimitetaan ulkoiseen käsittelyyn, tulisi metallihilseiden osalta jätteiden kansainvälisten siirtoja säänteleviä normeja soveltaa jäsenmaissa yhdenmukaisesti. Tällöin metallihilseet tulisi Suomen soveltamiskäytännössä nähdä vihreän listan jätteinä.

## Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

**Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista**

-

## Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

## Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

## Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

-

## Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

## Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

## Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

## Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Fyhr Kirsi-Marja  
Outokumpu Stainless Oy